

**LBRIS**

We know  
books

*Alexandre Dumas*

# Cei trei muschetari

volumul III

Traducere din limba franceză: Daniel Voicea  
Ilustrații: Șerban Andreescu



**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României****DUMAS, ALEXANDRE tatăl**

**Cei trei muschetari** / Alexandre Dumas ; trad. din lb. franceză de Daniel Voicea ; il.: Șerban Andreescu. - București : Didactica Publishing House, 2023

3 vol.

ISBN 978-606-048-635-0

**Vol. 3.** - 2023. - ISBN 978-606-048-634-3

I. Voicea, Daniel (trad.)

II. Andreescu, Șerban (il.)

821.133.1

**Les trois mousquetaires**

© 1844, 1991, Alexandre Dumas

© 2024, Editura Didactica Publishing House

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă sau stocată fără acordul editurii.

Adresa: Splaiul Unirii nr. 16,

Clădirea Muntenia Business Center, etaj 5, cam. 506, București

ISBN: 978-606-048-634-3

Editor coordonator: Florentina Ion

Traducere: Daniel Voicea

Ilustrații: Șerban Andreescu

Redactor: Alina Perțea

Corector: Eugenia Oprea

DTP: Alina Perțea

Pentru informații și comenzi, vă rugăm să ne contactați la:

Tel./fax: +40-21-410.88.18; +40-21-410.88.10;

e-mail: office@edituradph.ro

[www.edituradph.ro](http://www.edituradph.ro)**CUPRINS**

43. Hanul Colombier-Rouge.....	7
44. Despre utilitatea burlanelor de sobă .....	20
45. Scenă conjugală.....	34
46. Bastionul Saint-Gervais .....	42
47. Sfatul muschetarilor.....	53
48. Problemă de familie .....	79
49. Fatalitate .....	101
50. Discuție între cumnați.....	114
51. Ofițer! .....	125
52. Prima zi de închisoare.....	141
53. A doua zi de închisoare .....	151
54. A treia zi de închisoare .....	162
55. A patra zi de închisoare.....	175
56. A cincea zi de închisoare .....	188
57. La fel ca-n tragediile clasice .....	208
58. Evadarea .....	219
59. Ce se petrecea în Portsmouth pe 23 august 1628.....	232
60. În Franța .....	248
61. Mănăstirea Carmelitelor din Béthune.....	258
62. Două specii de demoni.....	277
63. O picătură de apă .....	286

64. Bărbatul cu mantia roșie.....	307
65. Judecata .....	315
66. Execuția.....	327
67. Un mesager al cardinalului .....	335
Epilog.....	348

## 43

Hanul Colombier-Rouge<sup>1</sup>

Abia sosit pe câmpul de luptă, regele, care ardea de nerăbdare să se afle față-n față cu dușmanul și care, mai îndreptățit decât cardinalul, îi împărtășea ura împotriva lui Buckingham, vru să ia toate măsurile, mai întâi ca să izgonească englezii de pe insula Ré, apoi ca să grăbească asediul orașului La Rochelle; dar, fără să vrea, fu întârziat de neînțelegerile care izbură între domnii de Bassompierre și Schomberg, aflați într-o tabără, și ducele de Angoulême, aflat în alta.

Domnii de Bassompierre și Schomberg erau mareașali ai Franței și și solicitau fiecare dreptul de a comanda armata sub ordinele regelui; cardinalul însă, care se temea ca Bassompierre, hughenot până-n adâncul inimii, să nu-i atace prea slab pe englezi și pe localnicii din La Rochelle, frații săi întru religie, îl împingea cu fermitate în față pe ducele de Angoulême, pe care regele, la insistențele prelatului, îl numise general-locotenent. Așa se întâmplă că, de teamă să nu-i vadă dezertând pe domnii de Bassompierre și Schomberg, regele fu obligat să-i asigure fiecare câte un comandament special: Bassompierre își luă cartierele din nordul orașului, de la Laleu până la Dompierre; ducele de Angoulême, la est, de

<sup>1</sup> Manuscrisul lui Maquet: patruzeci de rânduri corespunzând la sfârșitul capitolului (n.ed.orig.).

la Dompierre până la Périgny; iar domnul de Schomberg, la vest, de la Périgny până la Angoulains<sup>2</sup>.

Domnul, fratele regelui, era cazat la Dompierre<sup>3</sup>.

Regele era cazat când la Etré, când la Jarrie.

În sfârșit, cardinalul era cazat pe dune, la podul La Pierre, într-o casă simplă, fără nicio fortificație<sup>4</sup>.

În felul acesta, Domnul, fratele regelui, îl supraveghea pe Bassompierre; regele, pe ducele de Angoulême, iar cardinalul, pe domnul de Schomberg.

Imediat după stabilirea acestei organizări, se ocupară, în primul rând, să izgonească englezii de pe insulă.

Împrejurările erau favorabile: englezii, care, înainte de orice, aveau nevoie de hrană bună ca să fie soldați buni, nemâncând decât cărnuri sărate și pesmeți vechi, aveau o grămadă de bolnavi în tabără; în plus, marea, extrem de furtunoasă în perioada aceea a anului pe toate țărmurile, scufunda în fiecare zi câte o ambarcațiune mică; și plaja, de la capul Aiguillon<sup>5</sup> până la tranșee,

<sup>2</sup> Vezi Bassompierre, *op. cit.*, pp. 96–107. Separarea teritoriilor este stabilită pe 15 octombrie. Text: „La Leu”, „Angoulin” (n.ed.orig.).

<sup>3</sup> Dompierre-sur-Mer (Bassompierre scrie „Dampierre”). Regele era cazat la Aytré: Dumas pare să-l fi citit prea repede pe Richelieu, *Memorii*, cartea XVIII (Petitot, cartea XXIII, p. 383), care indică faptul că suita regală întâlnește „armata aflată în luptă între La Jarrie și Estré, unde Majestatea Sa își stabilește cartierul general”. Referința nu completează decât ultimul toponim (n.ed.orig.).

<sup>4</sup> „Domnul cardinal o luă în primire pe a sa la Pont-la-Pierre, care este un mic castel aproape de Angoulains” (Bassompierre, *op. cit.*); Richelieu (*Memorii*, Petitot, tomul XXIII, p. 384) confirmă că era fără fortificație (n.ed.orig.).

<sup>5</sup> Capul Aiguillon, în nordul orașului, închide golful Aiguillon unde partea bretonă a localității Pertuis sfârșește trecerea între insula Ré și coastă (n.ed.orig.).

era, la propriu, acoperită la fiecare maree de rămășițe de luntri, corăbii lungi și feluci<sup>6</sup>; din asta rezulta faptul că, și dacă oamenii regelui ar fi rămas în tabăra lor, era evident că, într-o zi sau alta, Buckingham, care nu rămânea pe insulă decât din încăpățănare, ar fi obligat să înceteze asediul.

Dar, cum domnul de Toiras puse să se transmită că totul în tabăra inamică indica faptul că se pregăteau pentru un nou asalt<sup>7</sup>, regele consideră că trebuia să încheie odată cu asta și dădu ordinele necesare pentru o bătălie decisivă.

Intenția noastră nefiind aceea de a face un jurnal al asediului, ci, din contră, de a nu raporta decât evenimentele care au legătură cu povestirea pe care o relatăm, ne vom mulțumi să spunem în două vorbe că victoria a fost totală, spre marea uimire a regelui și marea glorie a cardinalului. Englezii, respinși pas cu pas, bătuți în toate ciocnirile, zdrobiți la trecerea spre insula Loix, fură obligați să se reîmbarce, lăsând pe câmpul de luptă două mii de oameni, printre care cinci colonei, trei locotenenți-colonei, două sute cincizeci de căpitani și douăzeci de înalți gentilomi, patru tunuri și șaiszeci de steaguri care fură aduse în Paris de către Claude de Saint-Simon și atârinate cu mare pompă de bolțile Catedralei Notre-Dame.

<sup>6</sup> Corabie mică și îngustă, prevăzută cu pânze și cu lopeți, folosită în Marea Mediterană (n.t.).

<sup>7</sup> Asaltul englezilor asupra fortului Saint-Martin-de-Ré este respins pe 6 noiembrie; reîmbarcarea lor dificilă are loc pe 8. Bassompierre estimează pierderile lor la „o mie două sute de oameni, morți sau prizonieri” (n.ed.orig.).

Multe tedeumuri<sup>8</sup> înălțătoare fură cântate în tabăra de pe câmpul de luptă și, de aici, se răspândiră în toată Franța.

Cardinalul putea, așadar, să-și vadă în continuare liniștit de asediu, fără să aibă, cel puțin pentru moment, niciun motiv de teamă în privința englezilor.

Dar, cum tocmai am spus, pauza nu era decât una de moment.

Un trimis al ducelui de Buckingham, pe nume Montaigu, fusese capturat și se obținuse de la el dovada unei coaliții între Imperiu<sup>9</sup>, Spania, Anglia și Lorena.

Coaliția aceasta era îndreptată împotriva Franței.

În plus, în locul de cazare al lui Buckingham, pe care fusese forțat să-l abandoneze mai iute decât s-ar fi așteptat, se găsiseră hârtii care confirmau coaliția aceasta și care, din asigurările pe care le oferă domnul cardinal în *Memoriile*<sup>10</sup> sale, o compromiteau mult de tot pe doamna de Chevreuse și, prin urmare, pe regină.

Asupra cardinalului apăsa toată această responsabilitate, căci nu ești ministru absolut fără să nu fii responsabil; astfel, toate resursele vastului său geniu erau forțate zi și noapte și ocupate să asculte cea mai mică bârfă care se auzea într-unul din marile regate ale Europei.

<sup>8</sup> (În forma *Te Deum*) Imn în limba latină, în formă de psalm, de preamărire a lui Dumnezeu (n.red.).

<sup>9</sup> Este vorba despre Imperiul German, fondat în anul 962, abolit în 1806 și restabilit în 1871 (n.t.).

<sup>10</sup> Richelieu, *Memorii*, cartea XVII (Petitot, cartea XXIII, p. 414-415), despre Montaigu, *ibid.*, p. 427 (n.ed.orig.).

Cardinalul cunoștea activitatea și, mai ales, ura lui Buckingham; în cazul în care coaliția care amenința Franța triumfa, toată influența lui era pierdută; politica spaniolă și politica austriacă își aveau fiecare reprezentanții lor în cabinetul Luvrului, unde acestea n-aveau decât partizani încă; el, Richelieu, ministrul francez, ministrul național prin excelență, era pierdut. Regele, care, ascultându-l în toate precum un copil, îl ura la fel cum un copil își urăște profesorul, îl abandona în fața răzbunărilor reunite ale Domnului, fratele regelui, și ale reginei; era pierdut, așadar, și poate și Franța odată cu el. Trebuia să stopeze toate acestea.

Așa se face că se vedeau curierii, deveniți tot mai numeroși în fiecare clipă, perindându-se zi și noapte în căsuța aceasta de lângă podul La Pierre, unde cardinalul își stabilise cartierul general.

Erau călugări care-și purtau atât de stângaci anteriul, încât era ușor să-ți dai seama că aparțineau mai ales Bisericii militante; femeii puțin jenate în costumele lor de paji și ale căror croieli largi ale hainelor nu le puteau ascunde în întregime formele rotunjite; în sfârșit, țărani cu mâinile înnegrite, dar cu gleznele fine, și care miroseau a nobili de rang înalt de la o poștă.

Apoi mai avură loc și vizite mai neplăcute, căci de două sau trei ori se răspândise zvonul că domnul cardinal fusese cât pe ce să fie asasinat.

<sup>11</sup> Tânăr nobil, în special în Europa Apuseană, aflat în slujba unui senior pentru a învăța meseria armelor și pentru a deprinde manierele de la Curte (n.t.).

Este adevărat că inamicii Eminenței Sale spuneau că era chiar cardinalul cel care tocmai asasini nepricepuți, pentru a avea, la nevoie, dreptul de a face uz de represalii; dar nu trebuie să credem nici în ce ne spun miniștrii, nici în ce ne spun inamicii lor.

Ceea ce nu-l împiedica, de altfel, pe cardinal, căruia cei mai înverșunați detractori<sup>12</sup> nu l-au contestat vreodată curajul, să facă numeroase curse nocturne, fie pentru a comunica ducelui de Angoulême ordine importante, fie pentru a se duce să se sfătuiască cu regele, fie pentru a merge să discute cu vreun mesager pe care nu voia să-l primească la el acasă.

În ce-i privește pe muschetari, care n-aveau mare lucru de făcut în timpul asediului, nu erau ținuți din scurt și duceau o viață plină de petreceri. Asta le era cu atât mai ușor celor trei tovarăși ai noștri mai ales, întrucât, fiind prieteni ai domnului de Tréville, obțineau cu ușurință de la el permisii speciale ca să întârzie și să rămână prin împrejurimi, după ce se suna stingerea în tabără.

Or, într-o seară în care d'Artagnan, care era de gardă în tranșee, nu putuse să-i însoțească, Athos, Porthos și Aramis, călare pe caii lor de luptă, înfășurați în mantiile lor de război, cu o mână pe patul pistoalelor, se întorceau toți trei de la o cârciumioară pe care o descoperise Athos cu două zile în urmă pe drumul de La Jarrie și care se numea Colombier-Rouge<sup>13</sup>, urmând drumul care ducea

<sup>12</sup> Persoană care caută să micșoreze meritele unei ființe sau ale unei cauze, idei, concepții etc., vorbind-o de rău (n.t.).

<sup>13</sup> Colombier-Rouge este un sat situat la vest de La Rochelle, pe drumul spre Paris (n.ed.orig.).

la tabără, fiind în gardă, totodată, așa cum am spus, de frica unei ambuscade, când la un sfert de leghe aproape de satul Boissau crezură că aud pasul unei cavalcade<sup>14</sup> care venea înspre ei; se opriră numaidecât toți trei, strânși unul în spatele celuilalt, și așteptară, ținând mijlocul drumului: după o clipă, cum luna tocmai ieșea de după un nor, văzură, la cotitura unui drum, apărând doi cavaleri care, zărindu-i, se opriră, la rândul lor, părând să delibereze dacă trebuiau să-și continue drumul sau să se întoarcă. Ezitarea asta le trezi câteva bănuieli celor trei prieteni, și Athos, făcând câțiva pași înainte, strigă cu voce tare:

— Cine-i acolo?

— Dar acolo cine-i? răspunse unul dintre cei doi cavaleri.

— Asta nu-i răspuns! spuse Athos. Cine-i acolo? Răspundeți sau tragem.

— Aveți mare grijă la ce urmează să faceți, domnilor! spuse atunci o voce puternică, ce părea să aibă obiceiul de a da ordine.

— O fi vreun ofițer superior care-și face rondul de noapte, spuse Athos. Ce vreți să faceți, domnilor?

— Cine sunteți? spuse vocea cu același ton poruncitor. Răspundeți, la rândul dumneavoastră, altfel s-ar putea să aveți de suferit pentru nesupunerea dumneavoastră.

— Muschetari ai regelui, spuse Athos, din ce în ce mai convins că cel care-i interoga avea dreptul s-o facă.

— Ce companie?

<sup>14</sup> Alergare, goană cu cai (n.t.).

— Compania lui Tréville.

— Înainte la raport și spuneți-mi ce faceți aici, la ora asta.

Cei trei tovarăși înaintară, cu urechea un pic plecată, căci toți trei erau acum convinși că aveau de-a face cu unul mai tare ca ei; i se lăsă, de altfel, în seama lui Athos sarcina de a răspunde.

Unul dintre cei doi călăreți, cel care vorbise al doilea, era la zece pași înaintea tovarășului său; Athos le făcu semn lui Porthos și lui Aramis să rămână la câțiva pași în spate, și înaintă singur.

— Iertare, domnule ofițer, spuse Athos, dar nu știam cu cine aveam de-a face și veți putea vedea că eram în patrulare.

— Numele dumneavoastră? spuse ofițerul, care-și acoperi o parte din față cu mantia.

— Dar al dumneavoastră, domnule? spuse Athos care începea să se revolte în legătură cu întrebările inchi-zitoriale. Dați-mi, vă rog, dovada că aveți dreptul să mă interogați.

— Numele dumneavoastră! repetă pentru a doua oară călărețul, lăsând să-i cadă mantia astfel încât să aibă chipul descoperit.

— Domnule cardinal! strigă stupefiat muschetarul.

— Numele dumneavoastră! repetă pentru a treia oară Eminența Sa.

— Athos, spuse muschetarul.

Cardinalul îi făcu un semn scutierului, care se apropie.

— Cei trei muschetari ne vor urma, spuse el cu voce șoptită, nu vreau să se știe că am ieșit din tabără și, urmându-ne, vom fi siguri că nu vor spune nimănui.

— Suntem gentilomi, domnule, spuse Athos. Cereți-ne, așadar, să ne dăm cuvântul de onoare și fiți fără grijă. Slavă Domnului, știm să păstrăm un secret.

Cardinalul își fixă ochii pătrunzători asupra acestui interlocutor cutezător.

— Aveți un auz ascuțit, domnule Athos, spuse cardinalul, dar, acum, ascultați asta: nu din neîncredere vă rog să mă urmați, ci pentru siguranța mea; fără îndoială că cei doi tovarăși ai dumneavoastră sunt domnii Porthos și Aramis?

— Da, Eminența Voastră, spuse Athos, în vreme ce cei doi muschetari rămași în spate se apropiau, cu pălăria în mână.

— Vă cunosc, domnilor, spuse cardinalul, vă cunosc; știu că nu sunteți chiar prietenii mei și mă întristează asta, dar știu că sunteți gentilomi curajoși și loiali și că ne putem încrede în dumneavoastră. Domnule Athos, faceți-mi, așadar, onoarea de a mă însoți, dumneavoastră și cei doi prieteni ai dumneavoastră, și atunci voi avea o escortă care-o va face invidioasă pe Majestatea Sa, dacă o vom întâlni.

Cei trei muschetari se înclinară până la grumazul cailor.

— Ei bine! Pe onoarea mea, spuse Athos, Eminența Voastră are dreptate să ne ia cu ea; am întâlnit pe drum fețe dubioase și chiar am avut un scandal cu patru dintre acești dubioși la Colombier-Rouge.

— Un scandal?! Și de ce, domnilor? întrebă cardinalul. Nu-mi plac scandalagiii, știți bine!

— Fix de aceea am onoarea s-o previn pe Eminența Voastră despre ceea ce tocmai s-a întâmplat; căci ar putea afla de la alții în afară de noi și, pe baza unui raport fals, să creadă că noi suntem de vină.

— Și care au fost consecințele acestui scandal? întrebă cardinalul ridicând din sprâncene.

— Doar prietenul meu Aramis, iată-l aici, a primit o lovitură de spadă în braț, ceea ce nu-l va împiedica, după cum Eminența Voastră poate vedea, să pornească la asalt mâine, dacă Eminența Voastră ordonă asta.

— Dar dumneavoastră nu sunteți oameni care să vă lăsați să primiți astfel de lovituri de spadă, spuse cardinalul. Să vedem, fiți cinstiți, domnilor, ați dat și dumneavoastră câteva; mărturisiți, știți că am dreptul să iert de păcate.

— Eu, monseniore, spuse Athos, nici măcar n-am pus mâna pe sabie, dar l-am luat pe cel cu care aveam de-a face în luptă corp la corp și l-am aruncat pe fereastră; se pare că, în cădere, continuă Athos cu oarecare ezitare, și-a dislocat șoldul.

— Ah, ah! spuse cardinalul. Și dumneavoastră, domnule Porthos?

— Eu, monseniore, știind că duelul este interzis, am pus mâna pe o bancă și i-am dat unuia dintre tâlharii aceștia o lovitură care, cred, i-a sfărâmat umărul.

— Bine, spuse cardinalul, și dumneavoastră, domnule Aramis?

— Eu, monseniore, cum sunt foarte blajin din fire și cum, de altfel, ceea ce monseniorul poate că nu știe, sunt pe punctul de a îmbrăca iar rasa monahală, voiam să-mi despart camarazii, când unul dintre mizerabilii aceștia mi-a străpuns brațul stâng mișelește cu spada; atunci mi-am ieșit din răbdări, am tras spada, la rândul meu, din teacă și, cum el ataca din nou, cred că am simțit că, în timp ce se arunca asupra mea, intrase singur cu trupul în lamă; tot ce știu este că a căzut și mi s-a părut că era dus pe brațe de doi dintre tovarășii săi.

— La naiba, domnilor! spuse cardinalul. Trei oameni scoși din luptă într-o încăierare de cârciumă, dar nu stați deloc cu mâna-n sân; și, apropo, de la ce a plecat scandalul?

— Nenorociții erau beți, spuse Athos, și știind că în cârciumă era o femeie care ajunsese în seara aceea, voiau să-i forțeze ușa camerei.

— Să-i forțeze ușa camerei?! exclamă cardinalul. Ca să facă ce?

— Ca s-o siluiască, mai mult ca sigur, spuse Athos, am avut onoarea de a-i spune Eminenței Voastre că nenorociții ăștia erau beți.

— Și femeia asta era tânără și frumoasă? întrebă cardinalul cu o oarecare neliniște.

— N-am văzut-o, monseniore, spuse Athos.

— N-ați văzut-o, ah! Foarte bine, reluă iute cardinalul, ați făcut bine să apărați onoarea unei femei și, cum chiar la hanul Colombier-Rouge mă duc, voi afla dacă mi-ați spus adevărul.

— Monsenior, spuse cu mândrie Athos, suntem gentilomi și n-am minți doar ca să ne salvăm capetele.

— Tocmai de aceea nu mă îndoiesc de ce-mi spuneți, domnule Athos, nu mă îndoiesc nici măcar o singură clipă; dar, adăugă el ca să schimbe conversația, doamna aceasta era singură, așadar?

— Doamna aceasta avea un cavaler închis cu ea în cameră, spuse Athos; dar, cum, în ciuda scandalului, cavalerul acesta nu s-a arătat, trebuie presupus că este un laș.

— Nu judecați cu ușurință, spune *Evanghelia*<sup>15</sup>, replică domnul cardinal.

Athos se înclină.

— Bine, domnilor, continuă Eminența Sa, am aflat ce voiam să știu; acum, urmați-mă.

Cei trei muschetari trecură în spatele cardinalului, care își acoperi din nou chipul cu mantia și dădu pinteni calului, mergând la o distanță de opt-zece pași înaintea celor patru tovarăși.

Ajunseră curând la hanul tăcut și singuratic; mai mult ca sigur, gazda știa ce vizitator ilustra aștepta și, drept urmare, îi trimisese la plimbare pe clienții nedoriți.

Cu zece pași înainte de a ajunge la poartă, cardinalul le făcu semn scutierului său și celor trei muschetari să se oprească; un cal gata înșeuat era legat de oblonul unei ferestre, iar cardinalul bătu de trei ori, într-un fel anume.

Un bărbat învăluit într-o mantie ieși numaidecât și schimbă iute câteva vorbe cu cardinalul; după aceea, cel

<sup>15</sup> Matei, VII, 1: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați.” (n.ed.orig.).

din urmă încălecă din nou și plecă în direcția Surgères<sup>16</sup>, care era aceeași cu a Parisului.

— Înaintați, domnilor, spuse cardinalul. Mi-ați spus adevărul, gentilomii mei, continuă el, adresându-li-se celor trei muschetari, în ce mă privește, întâlnirea noastră din seara aceasta vă va fi de folos; între timp, urmați-mă.

Cardinalul descălecă, cei trei muschetari făcură la fel; cardinalul aruncă frâiele calului său în mâinile scutierului, cei trei muschetari își legară frâiele cailor de obloanele ferestrelor.

Hangiul stătea în pragul ușii; pentru el, cardinalul nu era decât un ofițer venit să viziteze o doamnă.

— Aveți vreo cameră la parter unde domnii aceștia mă pot aștepta lângă un foc bun? spuse cardinalul.

Gazda deschise ușa unei săli mari, în care tocmai înlocuise o sobă veche cu un șemineu mare și minunat.

— O am pe aceasta, spuse el.

— E bine, spuse cardinalul. Intrați acolo, domnilor, și vă rog să mă așteptați; nu voi lipsi mai mult de o jumătate de oră.

Și, pe când cei trei muschetari intrau în camera de la parter, cardinalul, fără să ceară mai multe lămuriri, urcă scara ca unul care știa drumul.

<sup>16</sup> Surgères, la treizeci și cinci de kilometri est de La Rochelle (n.ed.orig.).